

Сидоренко О.О., здобувач

Чернігівський державний технологічний університет

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВЕДЕННЯ СПРАВИ ЗА ДОСТРОКОВО ПРИПИНЕНИМ ДОГОВОРОМ СТРАХУВАННЯ

При достроковому припиненні договору страхування, з метою визначення суми страхових платежів, які підлягають поверненню страхувальнику, сума витрат на ведення справи вираховується із суми раніше одержаних (нарахованих) страхових платежів за таким договором (визначено у Законі України «Про страхування» [1]), та для страховика є фактично компенсацією понесених ним витрат за час дії договору. Для цілей обліку така компенсація повинна бути визнаною доходом від іншої діяльності ніж страхова, на нашу думку у складі іншого операційного доходу, з одночасним зменшенням доходу від страхової справи (доходу від реалізації послуг).

Порядок обліку включення витрат на ведення справи до доходів, в результаті дострокового припинення дії договору страхування, у нормативній базі з питань обліку не передбачений, а у літературних джерелах розглядався лише Лень В.С. [3, с.163], який рекомендує суму, що підлягає поверненню страхувальнику збільшену на розмір витрат на ведення справи, які вираховані з одержаних раніше страхових платежів, відобразити бухгалтерським проведенням Дт 76 – Кт 68, після чого суми витрат на ведення справи включити в інший операційний дохід за допомогою проведення Дт 68 – Кт 719.

На нашу думку, застосування вищенаведених двох проведенень, при відображенні витрат на ведення справи за достроково розірваними договорами хоч і не призводить до викривлення кінцевого фінансового результату діяльності страховика, але все ж таки суперечать діючим П(с)БО. Так, першим проведенням не тільки зменшується розмір раніше одержаних страхових платежів, а й визнаються зобов'язання перед страхувальником. Водночас,

згідно з П(с)БО 11 «Зобов'язання», зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення [2], проте, у нашому випадку, витрати на ведення справи залишаються у страховика, а отже повертати їх непотрібно, тобто не існує ймовірності зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок їх погашення. Отже, для включення витрат на ведення справи до складу інших операційних доходів потрібно використовувати інші проведення.

Водночас, зважаючи на те, що з економічної точки зору витрати на ведення справи, що залишаються у страховика при дострокового припинення договору страхування, повинні бути вирахувані зі страхових платежів (доходу від реалізації робіт та послуг), та включені до складу іншого операційного доходу, то для цілей обліку, таку операцію ми пропонуємо відображати бухгалтерським проведенням Дт 704 – Кт 719.

Приклад. Страхова компанія уклала договір страхування терміном на один рік, що вступив в дію з моменту надходження одноразового страхового платежу, який одержано 01.03.2010 р., у сумі 3000 грн. Норматив витрат на ведення справи складає 15 %. За договором стався страховий випадок 01.06.2010 р. за яким виплачено страхове відшкодування 700 грн. Договір страхування за згодою сторін розірваний 01.09.2010 р. Необхідно розрахувати суму, яку треба повернути страхувальнику та зробити проведення.

В зв'язку з тим, що договір розірваний достроково за згодою сторін, то страховик повинен повернути страхувальнику страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору, з відрахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхових сум та страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування, що зазначено у Законі України «Про страхування», проте на нашу думку витрати на ведення справи при визначенні суми, що підлягає поверненню повинні вираховуватись не повністю, як це зазначено

вище, а пропорційно кількості днів протягом яких діяв достроково розірваний договір.

Бухгалтерські проведення до прикладу представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Бухгалтерські проведення до прикладу

Дата	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума
01.03	З набранням договором чинності, нараховано страхові платежі	36	76	3000,00
	Надійшли страхові платежі	311	36	3000,00
	Відображено дохід від реалізації страхових послуг	76	703	3000,00
	Субрахунок 703 закрито на фінансовий результат	703	791	3000,00
01.06	Нараховано страхове відшкодування	904	685	700,00
	Виплачено страхове відшкодування	685	311	700,00
	Списано страхове відшкодування на фінансовий результат	791	904	700,00
01.09	Відображено заборгованість страхувальнику $3000 - \frac{(3000 \cdot 15\%) \cdot 184}{100\% \cdot 365} - 700 - 3000 \cdot \frac{184}{365} = 560,82;$	76	685	560,82
	Зменшено дохід від надання страхових послуг	704	76	560,82
	Витрати на ведення справи включені до іншого операційного доходу з одночасним зменшенням доходу від реалізації послуг ($3000 \cdot 0,15$)	704	719	226,85
	Субрахунок 704 закрито на фінансовий результат	791	704	787,67*
	Повернено страхувальнику належну йому суму	6851	311	560,82

*При цьому, для цілей оподаткування, суму страхових платежів, що повернуті страхувальнику за достроково розірваним договором та суму витрат на ведення справи, що були вирахувані при визначенні суми до повернення, необхідно виключити із загального розміру валових внесків страхових платежів.

Застосування запропонованого нами порядку обліку витрат на ведення справи за страховими договорами, що достроково припинили свою дію, буде більш точно відповідати вимогам діючих положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що водночас, забезпечить надання повної, правдивої та неупередженої інформації користувачам фінансової звітності страховика.

Література:

1. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Лень В.С. Облік і аудит в страхових організаціях: навч. посіб. / В.С. Лень. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 408 с.